

Atramenty pachnące winem i różami

Tekst: Anna Bazarnik

Wieczne pióra – podziwiamy ich kształt, sztukę wykonania, radość pisania, rzadko dostrzegamy ich szlachetny mechanizm, którego najważniejszą siłą sprawczą stanowi atrament.

Z prywatnej kolekcji
kałamarz secesyjny
z przełomu XIX i XX w.

Atrament jest podstawową substancją odpowiadającą za tożsamość pióra wiecznego, a także jego integralną częścią. Jego fizyczno-chemiczne właściwości, takie jak kwasowość, gęstość itd., dostosowane są do materiałów, z którymi będą się „wiecznie” stykać, a przede wszystkim do stałówek. Pióro dobieramy tak, by odpowiadało naszemu charakterowi i osobowości, podobnie atrament, ten kolorowy i urzekający płyn, winien odzwierciedlać nasze wnętrze.

Gęsie pióro i kałamarz

Atrament, podobnie jak pióro, ma swoją historię i należyte miejsce w dziejach przyborów piśmienniczych.

Krainą, w której po raz pierwszy zastosowano atrament, były Chiny i miało to miejsce w I w. p.n.e. Wytwarzano go wówczas z prostych surowców, takich jak sadza, pigmenty roślinne lub zwierzęce, i starannie mieszano z wodą oraz z substancjami klejącymi. Dopiero w V w. n.e. pojawiła się trwająca dwa stulecia era historycznego kompletu: pióra gęsiego z kałamarzem wypełnionym atramentem.

Pierwsze metalowe pióro pozwalające pisać nieprzerwanie przez dłuższy czas to wynalazek Nicolasa Biona, nadwornego inżyniera Ludwika XIV, natomiast pióro wyposażone w zbiornik i zawór powstaje w 1864 r. i jest dziełem również francuskiego konstruktora Jeana Benoit Mal-

lata. Od tamtego czasu zaczęły więc powstawać pióra systemów wczesnozbiornikowych, a producenci prześcigali się w patentach na genialny

Mnich – kałamarz z brązu pochodzący z Europy Zachodniej z początku XIX w. (z prywatnej kolekcji)

Kałamarz Rubinato

system napelniania, gdyż atrament wciąż albo spływał zbyt gwałtownie, powodując kleksy, lub też nie chciał spływać w ogóle. Bolesnie doświadczył tego pewien agent ubezpieczeniowy L.E. Waterman. Otóż pióro, którym pisał, załaziło polisę ubezpieczeniową, co zmusiło go do zapłaty odszkodowania w dość okazałej kwocie. Zdegustowany takim obrotem sprawy opracował system zasilania kanalikowego i wkrótce okazało się, że wynalazek ten był przełomowy dla powstania w pełni sprawnych i niezawodnych piór wiecznych. W 1954 r. Waterman, już jako dobrze prosperująca firma, wprowadził na rynek plastikowe naboje Cartridge Filler.

Barwne atramenty

Ogromne zasługi w systemach atramentowych miała również firma Parker, która w latach 1914-1918 wprowadziła atrament w pastylkach rozpuszczalnych w wodzie Trench Pen. Był on stosowany w piórach dla żołnierzy. Po latach prób i rewolucji zarówno pod względem składników, jak i właściwości atramentu Parker wprowadził pierwsze pióro dostosowane materialem specjalnie do rodzaju atramentu – był nim słynny model 51. To dzieło sławnego wówczas Laszlo Moholy-Nagi. Kiedy uporano się wreszcie z kwestią praktycznych systemów, zaczęto realizować dwa najważniejsze założenia: chciano stworzyć atramenty o pięknych głębokich i bogatych barwach oraz sprawić, by linia pisma stała się jak najbardziej płynna. Dzięki wieloletnim badaniom nad złożonymi mieszankami wody, barwników, czynników konserwujących, rozpuszczalników dysponujemy dzisiaj nowoczesnymi atramentami

Czaszka, kałamarz z brązu z przełomu XIX/XX w. (z prywatnej kolekcji)

Komplet na biurko Rubinato

Kałamarz Rubinato

wsiąkającymi natychmiast we włókna papieru. Są one różnobarwne o intensywnych, błyszczących i trwałych kolorach i sprawiają, że piórem można pisać zawsze i w każdych warunkach.

Do wyboru, do koloru

Pasjonaci pisania wiecznym piórem już dawno zaniechali używania jedynie standardowego granatowego koloru atramentu. Królewski niebieski, morze południowe, rubinowa czerwień, bordeaux, zielony szmaragd, Hawana czy burgund autentycznie pachnący różami to tylko część całego wachlarza wspaniałych kolorów, których możemy dziś używać.

Zdarza się, że to właśnie atrament staje się myślą przewodnią przy pracy nad kunstowną limitowaną edycją. W latach 90. włoska firma Montegrappa wydała specjalną serię gloryfikującą radość i zabawową postawę boga wina – Dionizosa, a także pochwałę przedmiotów rzadkich, arystokratycznych i wyrafinowanych. Special Reserve 1996 L'Inchiostro dei poeti (atrament poetów) oraz La Scrittura E il Vino (pismo i wino) powstały w myśl trochę prowokacyjnego stwierdzenia, że wino i natchnienie często chodzą parami, i największą ciekawostką tej serii stał się limitowany atrament o ciemnoczerwonej barwie, mający autentyczną woń czerwonego wina.

Atrament może być ozdobą nie tylko naszego pióra, ale również naszego biurka. Przepiękne kałamarze, ozdobne pojemniki, stare zdobione buteleczki są dziś, nie rzadziej niż wieczne pióra, przedmiotem kolekcjonerskich pasji i gorliwie poszukiwanym towarem na targach staroci czy w antykwariatach. We współczesnych tego typu dodatkach specjalizuje się firma Francesco Rubinato. Od 1957 roku ten włoski producent z powodzeniem tworzy zachwycające gamy stylowych produktów, takich jak kałamarze, pojemniki na atrament, zestawy do kaligrafii, komplety na biurko, pióra gęsie.

Do tego rodzaju akcesoriów bardzo praktycznie podeszła firma Visconti, która jako pierwsza stworzyła i opatentowała pierwszy kałamarz podróżny umożliwiający przemieszczanie się z zapasem własnego atramentu.

Istnieją atramenty tak różnorodne jak pióra i tak jak one wciąż ulegają innowacjom. Kolory i właściwości stają się wciąż doskonalsze, a ich producenci ciągle potrafią nas zaskakiwać – na tegoroczną gwiazdkę firma MontBlanc przygotowała niespodziankę – atrament o kolorze i zapachu świątecznych pierników!

Komplet na biurko Rubinato